

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

HEATHER MORRIS

Surori
sub dogoarea
Soarelui
Răsare

Traducere din engleză și note de
IRINA RADU

HUMANITAS
fiction

Aceasta este o operă de ficțiune inspirată de evenimente istorice. Nu se dorește a fi o versiune adevărată și precisă a evenimentelor descrise, iar personajele sunt fie în întregime fictive, fie utilizate în mod fictiv.

Redactor: Ștefania Nalbant
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Brînzan
DTP: Iuliana Constantinescu, Veronica Dinu

Tipărit la Livco Design

HEATHER MORRIS
SISTERS UNDER THE RISING SUN

Copyright © Heather Morris 2023

Originally published in the English language in the UK by Bonnier Zaffre,
an imprint of Bonnier Books UK Limited, London.

All rights reserved.

Partiturile și fotografiile Norei Chambers și ale familiei sale au fost obținute prin amabilitatea lui Seán Conway.

Imaginea YMS 16139 a fost reprodusă cu permisiunea Australian Manuscripts Collection, State Library Victoria.

Fotografia Nestei James împreună cu soțul ei, Alexander Noy, a fost reprodusă prin amabilitatea lui Kathleen Davies și a Brendei Pegrum.

Imaginile 044480 și P01701.003 au fost reproduse cu permisiunea Australian War Memorial. Harta a fost realizată de Jake Cook.

© HUMANITAS FICTION, 2024, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MORRIS, HEATHER

Surori sub dogoarea Soarelui Răsare / Heather Morris;

trad. din engleză și note de Irina Radu. – București: Humanitas Fiction, 2024

ISBN 978-606-097-488-8

I. Radu, Irina (trad.; note)

821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 / 408 83 50, fax 021 / 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

*Tuturor asistentelor medicale de pretutindeni, din trecut,
prezent și viitor – pentru că faceți lumea un loc mai bun.*

Lui Sally și lui Seán Conway

*Vă mulțumesc pentru că ați împărtășit povestea mamei,
respectiv pe cea a bunicii voastre, Norah Chambers.*

Lui Kathleen Davies, Brendei Pegrum și Debrei Davies

*Vă mulțumesc pentru că ați împărtășit povestea verișoarei
voastre, Nesta (James) Noy.*

În anul 1942, armata japoneză angrenată în cel de-Al Doilea Război Mondial cucerea insulele din Pacific, ajungând în Malaya¹ și apoi în Singapore, pe atunci colonie britanică, care a căzut la 15 februarie 1942.

Vyner Brooke, o navă comercială pe care se aflau oameni care încercau cu disperare să părăsească orașul Singapore, a fost bombardată de Forțele Aeriene Japoneze. În câteva ore, aceasta a ajuns pe fundul mării, distrusă.

O mare parte dintre supraviețuitori au reușit să ajungă pe o insulă îndepărtată din Sumatra, Indonezia. În scurt timp, aveau să fie luați prizonieri de japonezi, bărbații fiind separați de femei și de copii și trimiși în lagăre aflate în inima junglei, alături de alte sute de prizonieri de război adunați de armata invadatoare. În aceste lagăre, oamenii au fost înfometați și tratați cu brutalitate, iar bolile s-au răspândit cu ușurință.

Aveau să fie prizonieri timp de peste trei ani și jumătate, în acest răstimp fiind mutați dintr-un lagăr într-altul, ducând o luptă neîncetată pentru supraviețuire.

Aceasta este povestea lor...

1. Malaya, componenta continentală a Malaysiei de astăzi, a fost o colonie britanică de importanță strategică înainte de cel de-Al Doilea Război Mondial, deoarece constituia o importantă barieră defensivă în calea oricărei avansări spre Singapore și spre baza sa navală, factorul de forță al dominației britanice în regiunea Asia-Pacific.

Prolog

*Singapore,
februarie 1942*

Norah Chambers stătea pe patul lui Sally, așteptând ca fiica ei să se trezească. Discuția pe care urma să o poarte cu ea avea să fie cea mai dureroasă din viața sa.

Când îi spuse lui Sally despre decizia pe care ea și soțul său, John, o luaseră, aceea de a o trimite departe împreună cu mătușa ei, Barbara, și cu verișorii săi, fetița reacționează exact așa cum se așteptase. Mama își strânse în brațe copila înnebunită de durere, disperată să rămână cu mama și cu tatăl ei, plângând că nu vrea să-i părăsească nici atunci, nici altă dată. Chiar și când cei doi verișori dădură năvală în cameră, entuziasmați de vestea că urmau să plece într-o aventură și să navigheze pe mare cu adevărat, Sally abia dacă le dădu atenție.

— Sally, mergem în Australia! repetară aceștia. Pe o navă mare!

Singapore urma să cadă; ce-ar fi putut face Norah? John era în spital, bolnav de tifos. De îndată ce se simțea mai bine, aveau să vină și ei, îi promise ea lui Sally.

Tot drumul cât meraseră cu mașina spre chei, Sally nu se opri din plâns și stătu cu fața întoarsă spre fereastră, fără să-și privească mama. Respingea încercările Norei de a o consola.

În timp ce se îndreptau spre vas, Sally cuprinse mijlocul mamei cu brațele ei mici. Despărțirea avea să fie una grea, atât pentru mamă, cât și pentru fiică.

O explozie în apropiere nu făcu decât să le sporească frica terifiantă față de ceea ce avea să urmeze, iar plânsul lui Sally se

prefăcu în țipăt. Norah era înlemnită de groază, iar inima îi era sfâșiată de suferința pe care o provoca celei mai prețioase ființe din viața ei. În timp ce lumea din jurul lor exploda, Barbara o luă repede în brațe pe Sally și fugi cu ea spre pasarela de îmbarcare.

— Tati și cum mine vom veni la tine repede! Să fii cu-minte, draga mea, ne vom întâlni peste câteva zile, îți promit! îi strigă Norah fetei.

Sally continua să plângă în hohote, întinzându-și brațele spre mama ei. Norah făcu involuntar un pas înainte, însă Ena, sora ei mai mică, o apucă de îndată de braț, trăgând-o înapoi. Împreună, priviră cum Barbara și Sally se îndepărtau pe punte, pierzându-le din vedere. Nici mama, nici fiica nu-și făcuseră cu mâna, de pe punte sau de pe chei, în semn de rămas-bun.

— Oare o s-o mai văd vreodată? întrebă Norah cu glasul înecat în lacrimi.

PARTEA I

Căderea oraşului Singapore

Capitolul 1

*Singapore,
februarie 1942*

— Nu vreau să plec! Te rog. Te rog, Norah, să nu plecăm! Strigătele Enei Murray fură înghițite de țipetele femeilor și copiilor, de exploziile din jurul lor și de șuieratul avioanelor japoneze de pe cer.

— Fugi! Fugi! își implorau părinții fiii și ficele, dar era prea târziu. Încă o rachetă își nimerise ținta, distrugând nava aliată ancorată în portul Singapore.

În timp ce ploua cu bucăți de șrapnel, soțul Norei, John, și soțul Enei, Ken Murray, se ghemuiră lângă soțiile lor, protejându-le de rămășițele care zburau. Statul pe loc nu putea să le aducă nimic bun. Ken le ajută pe surori să se ridice în picioare, în timp ce John, care abia respira, încerca să se țină pe picioare.

— Ena, trebuie să urcăm, e timpul să plecăm! o implora Norah iar și iar pe sora ei, pentru a o convinge să se îmbarce pe HMS¹ *Vyner Brooke*.

Prezutindeni era prăpăd, așa că nu aveai de ales decât să te îndepărtezi cât mai mult posibil de acest iad, să găsești adăpost. Pentru o clipă, Norah își luă soțul în brațe. John trebuia să fi

1. Acronim prezent în denumirea navelor din Marina Regală Britanică, însemnând *His/ Her Majesty's Ship*. În perioada în care se petrece acțiunea romanului (1942–1945), rege al Marii Britanii, Irlandei de Nord și al celorlalte dominioane britanice era George al VI-lea.

fost încă în spital; era atât de slăbit și abia își putea controla respirația, dar și-ar fi folosit și ultima picătură de forță pentru a le proteja pe cele două femei.

— Ena, te rog ascult-o pe sora ta, spuse Ken. Trebuie să pleci, draga mea. Mă întorc la părinții tăi, promit că voi avea grijă de ei.

— Sunt părinții *noștri*, răspunse Norah. Noi două ar trebui să avem grijă de ei.

— Ai o fiică, Norah, spuse Ken. Tu și John trebuie să o găsiți pe Sally. Și să ai grijă de Ena în locul meu.

Ken știa că era singurul care putea rămâne în Singapore, pentru a avea grijă de socrii săi. John era grav bolnav, la fel și tatăl celor două femei, James – prea suferind ca să plece. Iar mama lor, Margaret, refuzase să-și abandoneze soțul.

O altă bombă explodă undeva în apropiere, făcându-i pe toți să se ghemuiască. În spatele lor, Singapore ardea; în față, marea era plină de epave în flăcări, de nave și bărci, mari și mici.

— Duceți-vă! Duceți-vă cât mai puteți. Dacă vasul nu pleacă acum, nu va mai ieși din port, iar voi trebuie neapărat să fiți la bord.

Ken țipa pentru a se face auzit. O sărută pe Norah, îi strânse mâna lui John și o trase pe Ena într-o îmbrățișare strânsă, sărutându-și soția pentru ultima oară înainte de a o împinge spre navă.

— Te iubesc! zise Ena, iar vocea i se frânse.

— Plecați din acest infern! Găsiți-o pe Sally! Găsiți-i pe Barbara și pe băieții. Vin și eu după voi curând! strigă Ken spre ei în timp ce se îndepărtau.

Norah, John și Ena erau prinși în șuvoiul mulțimii, care îi ducea de-a lungul cheiului, spre navă.

— Sally, trebuie să o găsim pe Sally! repeta întruna John, pe care aproape că nu-l mai țineau picioarele.

Ena și Norah îl luară fiecare de câte-un braț, ajutându-l.

Norah nu mai avea cuvinte – în timp ce se poticnea spre întâlnirea cu propriul destin, în cap îi răsunau rugămințile fiicei ei.

— *Nu vreau să plec! Te rog, lasă-mă să stau cu tine, mami.*

Cu doar câteva zile mai devreme, o îmbarcase pe fetița ei de opt ani, Sally, pe o altă navă.

— *Știu că nu vrei, draga mea, încercase ea să o înduplece. Dacă ar fi existat vreo posibilitate cât de mică de a rămâne împreună, am fi rămas. Vreau să fii o fetiță puternică pentru mine și să mergi cu mătușica Barbara și cu verișorii tăi. Nici n-o să apuce să ți se facă dor de noi, că tati și cu mine vom și veni la tine. De îndată ce tati se va simți mai bine!*

— *Dar ai promis că nu mă vei trimite, ai promis!*

Sally țipa, cu lacrimile șiroindu-i pe obrajii pătați.

— *Știu că am promis, dar uneori mamele și tații trebuie să-și încalce cuvântul ca să fie copiii în siguranță. Îți promit...*

— *Nu mai spune asta – nu spune că promiți când știi că nu poți.*

— *Hai, Sally, ia-l de mână pe Jimmy!* intervenise Barbara.

Ea era sora mai mare a lui John. Îi vorbise nepoatei cu blândețe. Pentru Norah, era întru câtva o consolare; Sally avea să fie în siguranță alături de familia mătușii.

Nu s-a uitat în urmă nici măcar o dată, își spusese Norah în șoaptă, în timp ce înainta cu dificultate. Pur și simplu a urcat la bordul navei și a plecat.

Dincolo de cordonul separator de pe chei se adunau pasagerii ale căror documente fuseseră deja verificate. Printre aceștia, adulți îngroziți și copii care plângeau, fiecare ducând cu greu povara bunurilor de strictă necesitate.

Un grup de asistente medicale din armata australiană își fluturară documentele spre controlori; li se făcu semn să se grăbească prin culoarul îngrădit. Asistentele stăteau în picioare într-o parte, în timp ce înregistrarea civililor avansa, când, deodată, pe poartă năvăli un alt grup de femei purtând aceeași uniformă. Salutându-se ca niște prietene care se regăsesc după mult timp, sorele se îmbrățișară. Printre nou-venite, își croi drum o femeie micuță.

— Vivian, Betty, aici! strigă ea.

— Hei, Betty, e Nesta!

Cele trei femei se strânsură într-o îmbrățișare. Sora Nesta James, sora Betty Jeffrey și sora Vivian Bullwinkel deveniseră prietene bune în Malaya, unde fuseseră detașate pentru a acorda îngrijiri medicale soldaților aliați, înainte de invazia armatei japoneze. La fel ca toți ceilalți, fuseseră nevoite să se refugieze în Singapore.

— Mă bucur tare să vă revăd, spuse Nesta, extrem de mulțumită că își regăsește prietenele. Nu știam dacă ați plecat ieri cu ceilalți!

— Betty trebuia să plece ieri, dar a reușit să lipsească fără permisiune când s-a pornit spre imbarcare. Amândouă am sperat că nu vom fi trimise acasă, sunt atât de multe de făcut aici, spuse Vivian.

— Șefa s-a dus să pledeze cauza noastră pentru ultima dată. Nu suntem încă pe vas, așa că poate Înaltul Comandament ne va lăsa să rămânem aici, în Singapore, cu cei care sunt prea bolnavi pentru a pleca, le informă Nesta.

— A început imbarcarea în șalupe, așa că ar fi bine să se grăbească, adăugă Betty, uitându-se la șirul de bărbați, femei și copii care urcau în bărcile care se balansau neconținut și care urmau să îi ducă până la HMS *Vyner Brooke*.

Bombele continuau să își nimerească țintele, făcând marea să spumege în valuri care se spărgeau de chei.

Nesta fixă cu privirea șalupele în care se imbarcau pasagerii.

— Cineva pare să aibă nevoie de ajutor; mă întorc imediat.

— Pot să fac ceva? le întrebă Nesta pe Norah și pe Ena, care nu știau cum să-l ajute pe John să coboare treptele abrupte și să pășească la bordul uneia dintre șalupe, pe jumătate plină cu pasageri dezorientați, unii plângând, alții paralizați de frică.

Norah simți o mână atingându-i umărul. Când se întoarse, văzu fața zâmbitoare a unei femei minione, într-o uniformă albă de asistentă medicală. Era atât de mărunțică, încât Norah se miră cum ar fi putut să îi ajute, având în vedere că ea, soțul și sora ei erau persoane înalte, chiar mai înalte decât majoritatea.

— Sunt sora Nesta James, asistentă medicală în armata australiană. Sunt mai puternică decât par și am fost instruită să ajut pacienți mai robuști decât mine, așa că nu vă faceți griji.

— Cred că o să ne descurcăm, îi răspunse Norah. Dar vă mulțumesc, oricum.

— N-ar fi mai bine să urcați dumneavoastră în șalupă, iar noi să-l ajutăm pe domnul? insistă Nesta cu politețe. Ați fost internat în spital? i se adresează apoi lui John, luându-l de braț în timp ce se desprindea de Norah.

— Da, spuse el, lăsându-se condus spre șalupă. Tifos.

De îndată ce Norah se află în siguranță pe șalupă, Ena și Nesta îl ajută pe John să se sprijine de brațele ei deja întinse.

— Nu veniți cu noi? o întreabă Ena pe tânăra asistentă.

— Sunt cu prietenele mele. Vom prinde următoarea șalupă!

Ena se uită în jur și văzu un grup mare de femei purtând aceeași uniformă.

În timp ce șalupa se îndepărta cu Norah, John și Ena la bord, de pe chei se auzi un cântec. Asistentele, cu brațele petrecute pe după umeri, formaseră cu mândrie un cerc, întonând un cântec cu toată forța lor, suficient de tare pentru a acoperi zgomotul făcut de arderea unui rezervor de benzină din apropiere, care fusese transformat într-o minge de flăcări.

*„Now is the hour when we must say goodbye
Soon you'll be sailing far across the sea
While you're away, oh then remember me
When you return, you'll find me waiting here.”¹*

O altă bombă explodează pe chei.

*

1. „Acesta este ceasul în care trebuie să ne luăm rămas-bun/ În curând, vei pleca departe peste mări/ Cât timp vei fi plecat, o, să-ți amintești de mine/ Când te vei întoarce, mă vei găsi aici, așteptându-te.“ *Now Is the Hour*, cântec maori lansat în 1913, care a devenit repede un cântec de război, popularizat de soldații care plecau în Primul Război Mondial.